

5. Курлянд З. Н. Педагогические способности и профессиональная устойчивость учителя / З. Н. Курлянд. – Одесса, 1992. – 112 с.
6. Цокур О. С. Категория педагогического сознания в теории и практике профессиональной подготовки учителя: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01; 13.00.04 / О. С. Цокур. – Одесса, 1998. – 464 с.

REFERENCES

1. Yeremenko T. Ye., & Trubitsyna O. M. Orhanizatsiya profesiynoyi pidhotovky maybutnikh uchyteliv inozemnoyi movy zdatnykh do realizatsiyi funktsiy refleksyvnoho upravlinnya [Organization of professional education of the foreign language teachers able to bring into practice the functions of the reflexive management]. International scientific professional periodical journal "The Unity of Science", April, 32–35.
2. Karpova E. E. Kategoriya kachestva v teorii i praktike professional'noi podgotovki uchitelya [The category of quality in theory and practice of professional teacher training]. Doctor's thesis. Odessa.
3. Kichuk N. V. Formuvannya tvorchoi osobistosti vchitelya: monografiya [Developing teacher's creative personality]. Kyiv: Vishcha shk.
4. Kudrin O. V. Osobennosti podgotovki studentov k pedagogicheskomu upravleniyu v sisteme «pedagog–uchashchiysya» [Peculiarities of students' training for pedagogical management in the «teacher–student» system]. Candidate's thesis. Odessa.
5. Kurlyand Z. N. Pedagogicheskie sposobnosti i professional'naya ustoichivost' uchitelya [Pedagogical abilities and professional stability of a teacher]. Odessa.
6. Tsokur O. S. Kategoriya pedagogicheskogo soznaniya v teorii i praktike professional'noi podgotovki uchitelya [The category of pedagogical consciousness in teacher training theory and practice]. Doctor's thesis. Odessa.

Стаття надійшла в редакцію 12.10.2017 р.

УДК 348.136:713.121

DOI 10:25128/2415-3605.17.4.11

АННА ДРАЧ

annadrach2017@gmail.com

старший викладач

Запорізький національний університет
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя

НАВЧАЛЬНА КОМП'ЮТЕРНА ПРОГРАМА ЯК ЗАСІБ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ЧИТАННЯ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ

Охарактеризовано вітчизняний і світовий досвід використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), а саме: комп'ютерних програм для навчання різних видів мовленнєвої діяльності, визначено критерії якості цих програм. Встановлено, що технологія створення і методика застосування навчальних комп'ютерних програм (НКП) загалом, і в навчанні читання художніх текстів студентів-філологів зокрема, передбачає виділення дидактичних засад, а саме: принципів (загальних і специфічних), функцій (мотиваційно-стимулюючої, комунікативної, інформаційно-пізнавальної, структурно-систематизуючої, організаційно-управлінської, тренувально-навчальної, виховної, розвиваючої, контрольної-коригуючої) та вимог (рекомендації щодо призначення, структури, інформаційних функцій, ролі навчальної комп'ютерної програми) навчання з використанням навчальної комп'ютерної програми. Охарактеризовано різні моделі навчальної комп'ютерної програми, серед яких три основні: перша модель містить вступну, основну та заключну частини; друга має вступну, основну, інформаційно-довідникову, заключну частини; третя за структурою відповідає першій моделі, а за змістовим призначенням – другій та передбачає застосування спрощеного варіанта техніко-комунікативних можливостей програмно-педагогічного забезпечення. Встановлено п'ять етапів створення навчальної комп'ютерної програми: визначення дидактичних засад конструювання; структурування навчального матеріалу; змістове наповнення складових; визначення техніко-комунікативних можливостей; написання сценарію навчальної комп'ютерної програми.

Ключові слова: навчальна комп'ютерна програма функції, принципи, вимоги.

ОБУЧАЮЩАЯ КОМПЬЮТЕРНАЯ ПРОГРАММА КАК СРЕДСТВО ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ-ФИЛОЛОГОВ ЧТЕНИЮ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ТЕКСТОВ

Охарактеризованы отечественный и мировой опыт использования информационно-коммуникационных технологий, а именно: компьютерных программ для обучения различным видам речевой деятельности. Определено, что технология создания и методика применения обучающих компьютерных программ вообще, и в обучении чтению художественных текстов студентов-филологов в частности, предусматривает выделение общих дидактических предпосылок: принципов (общих и специфических), функций (мотивационно-стимулирующей, коммуникативной, информационно-познавательной, структурно-систематизирующей, организационно-управленческой, тренировочно-учебной, воспитательной, развивающей, контрольно-корректирующей) и требований (рекомендации по назначению, структуре, информационных функций, роли обучающей компьютерной программы) обучение с использованием обучающей компьютерной программы. Охарактеризованы различные модели обучающей компьютерной программы, среди которых три основные: первая модель содержит вступительную, основную и заключительную части; вторая имеет вводную, основную, информационно-справочную, заключительную части; третья по структуре соответствует первой модели, а по смысловому назначению – второй и предусматривает применение упрощенного варианта технико-коммуникативных возможностей программно-педагогического обеспечения. Установлены пять этапов создания учебной компьютерной программы: определение дидактических принципов конструирования; структурирования учебного материала; содержательное наполнение составных частей; определение технико-коммуникативных возможностей; написание сценария учебной компьютерной программы.

Ключевые слова: обучающая компьютерная программа, функции, принципы, требования.

ANNA DRACH

Senior Lecturer
Zaporizhzhya National University
Zaporizhzhya, 66 Zhukovskogo str.

EDUCATIONAL COMPUTER PROGRAM AS A MEANS OF TEACHING STUDENTS-PHILOLOGISTS READING FICTION LITERATURE

The article describes the Ukrainian and world experience of using information and communication technologies, namely educational computer programs, for teaching various types of speech activity. The technology of development and the method of application of educational computer programs, including teaching students-philologists reading fiction literature provide the identification of general didactic principles (general and specific), functions (motivational-stimulating, communicative, informative, structurally systematizing, organizational-managerial, training-educational, educational and developing, controlling-correcting) and requirements (recommendations for designation, page text, information functions, the role of the educational computer program) for training using an educational computer program. In modern linguodidactics the following types of educational computer programs are distinguished: linear, internally controlled (branched), and externally controlled. A linear program has the form of didactic material for educational machines and programmable manuals. Machine equipment enables us to enter training information on a card or on a paper tape. In the first case, after a student completes the assignment, the correct answer is provided, whereas in the second case several options are offered. An internally controlled program ensures the differentiation of the learning process, and is compiled in such a way, that in the case of a correct answer, the student proceeds with tasks in the program, and when an error occurs, the student is redirected to the study material necessary for its correction. Extensions and add-ons available in the program enable us to manage learning based on individual program promotion. Differentiation of training is a positive factor for ramified programming. An externally controlled program takes into account all previous students' responses, unlike linear and internally managed ones. The decision on each of the following steps depends on the execution of the whole program. To implement this type of programming, computers are required. Various models of computer educational programs have been described, including three basic ones, determined among them. The first model contains the introductory, main and final parts. The second model has an introductory, basic, information-reference, and final part. The third

ПРОФЕСІЙНА ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВАЦІВ ЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

model, according to the structure, corresponds to the first one, and its semantic purpose – to the second one. It provides the application of a simplified version of the technical and communicative capabilities of program and pedagogical support.

Keywords: *an educational computer program, functions, principles, requirements.*

Модернізація вищої освіти у контексті європейських вимог надає нового значення практичному володінню іноземною мовою (ІМ). Одним із напрямків підвищення ефективності навчання ІМ вважається використання ІКТ, які почали свій розвиток із виникненням комп'ютера і повністю спираються на його інформаційно-комунікаційні та навчальні можливості.

Питанням використання ІКТ у навчальному процесі присвятили свої дослідження Н. В. Баловсяк, Н. І. Бойко, Р. П. Бужиков, Я. В. Булахова, Я. В. Галета, О. П. Значенко, О. М. Ігнатова, В. І. Імбер, А. М. Кокарева, О. С. Красовський, С. В. Кривець, О. С. Кущенко, Г. С. Луньова, О. П. Муковіз, О. С. Повідайчик, Л. М. Покровщук, Д. В. Таушан, О. Є. Трофимов, Н. О. Яциніна та інші вітчизняні науковці.

Метою статті є здійснити характеристику НКП для навчання різних видів мовленнєвої діяльності як засобу ІКТ.

Існує думка (Р. П. Бужиков, О. М. Ігнатова, О. Є. Трофимов, Н. О. Яциніна), згідно з якою ІКТ є ефективним педагогічним засобом вивчення іноземної культури і формування комунікативних навичок. Науковці зазначають, що використання ІКТ сприяє прискоренню процесу навчання, зростанню інтересу тих, кого навчають, до предмета, покращує якість засвоєння матеріалу, дозволяє індивідуалізувати процес навчання [1; 5; 16; 18].

Ми приєднуємося до точки зору О. С. Красовського та В. В. Стрілець, які вважають, що ІКТ – це комплекс сучасних програмно-технічних засобів, за допомогою яких здійснюється відбір, збереження, пред'явлення, передача й обробка інформації, поданої у текстовій, графічній, звуковій, візуальній, відео чи іншій формі [7; 15]. З урахуванням цього визначення до засобів ІКТ традиційно відносять матеріально-технічні засоби (навчальне обладнання), які здатні передавати, зберігати, опрацювати інформацію, і програмні засоби [7], вибір яких зумовлений метою і методами навчання.

До програмних засобів О. Б. Бігич, М. С. Глазунов, І. В. Корейба, Б. В. Кукса, Н. В. Майер, М. М. Метьолкіна, О. М. Метьолкіна, О. М. Огуй, О. Л. Огурцова, Ю. В. Романюк, Т. О. Петрова, С. В. Радецька, О. С. Синекон, З. К. Соломко, І. В. Чірва відносять: засоби загального призначення (драйвери), джерела інформації (організовані інформаційні масиви, енциклопедії на електронних носіях, інформаційні сайти, пошукові системи інтернету), віртуальні конструктори, тренажери (для відпрацювання автоматичних навичок роботи з інформаційними об'єктами), тестові середовища (конструювання і використання автоматизованих тестів, екзаменів, анкет, опитувань, які повністю або частково контролюються та оцінюються комп'ютером), комплексні навчальні пакети/електронні підручники/посібники (поєднання програмних засобів, які найбільше автоматизують навчальний процес у його традиційних формах, найбільш трудомісткі у створенні та обмеженні самостійної діяльності викладача і студента), інформаційні системи управління (проходження інформаційних потоків між усіма учасниками освітнього процесу), експертні системи (програмні системи, що використовують знання фахівця-експерта для ефективного вирішення завдань в будь-якій сфері), НКП.

Одна з найбільш актуальних проблем навчання з використанням ІКТ – це створення педагогічно доцільних комп'ютерних програм різного типу: прикладних, інструментальних, телекомунікаційних (у науково-методичній літературі останні відомі як служби інтернету) та навчальних [2; 6; 9; 12; 15].

Особливостями прикладних комп'ютерних програм є використання однотипних завдань: підготовка текстів, перевірка орфографії, заповнення таблиць, обробка зображень тощо. Робота з ними не вимагає професійної освіти в галузі ІКТ. До таких відносять прикладні програми Microsoft Word і Microsoft Power Point. Текстовий процесор Microsoft Word є найпопулярнішим серед прикладних програм. Програма надає значну процедурну допомогу під час навчання ІМ: дозволяє формувати документ, здійснювати різноманітні маніпуляції з текстом під час

створення й редагування тексту. Програма Microsoft Power Point служить для візуалізації навчальної інформації [9; 12].

Вище названі типи програм (прикладні, інструментальні, телекомунікаційні) мають певні можливості щодо педагогічної доцільності їх використання у навчальному процесі.

У визначенні НКП, прийнятих у сучасній лінгводидактиці, вказують на різні аспекти: 1) НКП розглядають як автоматизований навчальний курс, розроблений для формування певних навичок та вмінь ІМ (С. В. Радецька); 2) НКП визначається як засіб ІКТ, головним завданням якого є створення комп'ютерного навчального мовного середовища, завдяки чому забезпечується повне «занурення» студентів у середовище іноземної мови, що сприяє розширенню і поглибленню комунікативної та соціокультурної компетенції (В. В. Наумов); 3) НКП можна також розглядати як спеціально створений навчальний посібник, розроблений з урахуванням психофізіологічних закономірностей сприйняття інформації з дисплея, методичних особливостей подання/презентації навчального матеріалу, а також можливостей комп'ютера, до яких входить діалог з тим, кого навчають (Н. Є. Могилевська).

Спираючись на наведені визначення НКП, пропонуємо визначення програм для навчання читання, згідно з яким НКП – це засіб ІКТ, створений для формування навичок і вмінь ІМ з урахуванням психолінгвістичних закономірностей читання тексту, методичних можливостей навчання, за допомогою яких здійснюється відбір, збереження, пред'явлення, передача й обробка інформації, поданої у текстовій, графічній, звуковій, візуальній, відео чи іншій формі.

Вважається, що НКП можуть застосовуватися викладачем для вирішення особливих дидактичних завдань на занятті з ІМ, а саме: пред'явлення навчальної інформації в різних формах (відео-аудіо інформація, текстова інформація, можливість запису власного голосу і подальшої самокорекції вимови); формування у студентів загальнонавчальних і спеціальних знань та вмінь в ІМ; контроль, оцінка і корекція результатів навчання; організація індивідуального і групового навчання; управління процесом навчання.

В останні роки вчені звертають увагу на ряд переваг використання НКП для навчання ІМ, серед яких: інтерес студентів до комп'ютера призводить до високої мотивації процесу навчання; студенти охоче ведуть діалог з комп'ютером, у них підвищується загальна, інформаційна/комп'ютерна та мовна культура; індивідуалізація навчання; можливість забезпечення безпосереднього зворотного зв'язку; відсутність негативних емоцій при повторенні помилок; об'єктивність оцінки; забезпечення ефективного виконання вправ [15, с. 29].

Одночасно з перевагами науковці звертають увагу на недоліки, головним з яких є неможливість адаптації існуючих НКП до вимог традиційного заняття з ІМ та надмірність комп'ютерних ефектів [9; 12].

Зазначимо, що з появою НКП як засобу ІКТ практично відразу почали розробляти комп'ютерні вправи як складник НКП, котрі розглядалися як засіб навчання, що здійснює подання інформації, контроль, оцінку і корекцію навчальних досягнень студента та управління його навчально-пізнавальною діяльністю у процесі навчання за індивідуальною траєкторією навчання для досягнення поставленої мети [9; 12; 17].

Дотримання цих вимог при використанні НКП дає можливість визначити переваги комп'ютерних вправ у порівнянні з вправами «паперового» підручника. До переваг відносяться:

- можливість навчання студента за індивідуальною траєкторією навчання залежно від стану виконання ним завдання;
- діяльнісний характер опрацювання завдання, що досягається завдяки інтерактивному взаємодію студента з гіпертекстовим навчальним матеріалом;
- об'єктивний контроль знань, який полягає у наявності автоматизованої системи діагностики знань;
- організація допомоги студенту у вигляді пояснень, реплік, правил, інструкцій, реакцій на певну кількість спроб у процесі виконання комп'ютерної вправи;
- фіксація правильного варіанта відповіді;
- оперативність, що забезпечує реакцію НКП на відповідь студента у вигляді вбудованих текстових повідомлень безпосередньо після виконання вправи;

ПРОФЕСІЙНА ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВАЦІВ ЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

- візуалізація лінгвосоціокультурної та невербальної інформації зі сфери ділової писемної комунікації, яка виступає формою природних і штучних опор з мультимедійними елементами;
- комунікативна спрямованість, що передбачає забезпечення вербального або невербального навчального діалогу між суб'єктом навчання та комп'ютерною вправою, в результаті якого здійснюється обмін інформацією, контроль, оцінювання та корекція навчальних досягнень студентів;
- оперативне довідково-інформаційне обслуговування за допомогою гіпертекстового електронного словника [17, с. 125-126].

Названі вище переваги комп'ютерних вправ розповсюджуються на весь процес формування навичок та вмінь з ІМ, зокрема, навчання читання текстів взагалі та їхніх різновидів – художніх текстів (ХТ). Технологія створення і методика застосування НКП для навчання читання ХТ студентів-філологів передбачає визначення загальних дидактичних засад, а саме: принципів, функцій та вимог навчання з використання НКП.

До загальних дидактичних принципів використання НКП відносяться принципи науковості, свідомості, доступності, активності, автономності, принцип послідовності і систематичності навчання [8; 10; 14]. На відміну від загальних дидактичних принципів, специфічні принципи включають врахування індивідуальних особливостей, зворотний зв'язок, міцність засвоєння знань, самостійність навчання, інтерактивність, наочність, адаптацію [3; 4; 11; 13].

Дотримання як загальних, так і специфічних дидактичних принципів використання НКП сприятиме максимальній ефективності її застосування для навчання читання ХТ. Зазначені дидактичні принципи навчання з використанням НКП у подальшому будуть основою для розробки НКП, для відбору електронних ХТ і створення підсистеми вправ для формування у майбутніх учителів англійської мови вмінь читання ХТ.

Окрім дидактичних принципів, до педагогічних засад належать дидактичні функції НКП, серед яких виокремлено мотиваційно-стимулюючу, комунікативну, інформаційно-пізнавальну, структурно-систематизуючу, організаційно-управлінську, тренувально-навчальну, виховну, розвиваючу, контрольню-коригуючу.

Дидактичними засадами є дидактичні вимоги, рекомендації щодо призначення, структури, інформаційних функцій, ролі НКП. Конструювання НКП, як правило, починається з визначення її структури, зокрема, поділу змісту на три частини: вступ, основну частину, заключну частину. При цьому кожна частина структурована на логічно завершені інформаційні елементи, розділи, параграфи [7].

Питанням створення НКП займалися В. П. Вембер, Т. М. Каменєва, О. С. Красовський, С. В. Радецька, В. Г. Редько, Д. А. Руснак, Н. І. Шиян та ін. Вони визначають загалом три моделі створення електронних підручників/посібників, які можуть бути релевантними і для НКП як засобу ІКТ.

Конструювання НКП здійснюється з урахуванням змістових та операційно-діяльнісних ознак, вимог, напрямів, а також відповідно до зазначених принципів навчання та дидактичних функцій НКП. При цьому формування логічно завершених інформаційних блоків навчального матеріалу проходить так, щоб їх можна було використовувати як автономні засоби навчання [7, с. 11]. Отже, конструювання НКП пропонується за однією з моделей.

Перша модель передбачає поділ НКП на три частини: вступну, основну та заключну. Елементами вступної частини є титульна сторінка, передмова (вступ), зміст НКП, презентація, інструкція користування. Ця частина складається з окремих елементів логічно завершеного навчального матеріалу і надає можливості для вибору потрібної інформації.

Основна частина НКП є системою розділів, параграфів, призначених для подачі та пояснення інваріантних і варіативних компонентів програмового навчального матеріалу. Кожний розділ містить вступ, комплекс логічно і змістово взаємопов'язаних параграфів, заключну частину. Вступ до розділу, як правило, включає навчально-пізнавальну інформацію для ознайомлення студентів із переліком та змістом проблем, питань, завдань, які вони виконуватимуть у процесі сприйняття та усвідомлення навчального матеріалу. Параграфи – інваріантний і варіативний компоненти інформаційно-пізнавальної, операційно-діяльнісної інформації навчальних програм і друкованого підручника. Заключна частина може включати

ПРОФЕСІЙНА ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЛІТЕРАТУРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

узагальнені висновки, практичні завдання, тести; розв'язки задач, вправ; лабораторні, практичні роботи. Загалом структуру основної частини НКП можна подати у вигляді схеми [7, с. 11].

У всіх трьох частинах використовуються методичний апарат для керівництва навчанням студентів, мультимедійні засоби, програмно-педагогічне забезпечення для оперативного отримання потрібної інформації, тестування досягнень студентів.

Друга модель, на відміну від першої, має чотири частини: вступну, основну, інформаційно-довідникову та заключну. Вступна частина цієї моделі містить навчально-пізнавальну та керівну інформацію для мотивації навчання; організаційно-інструктивний матеріал для ознайомлення студентів із завданнями та можливостями НКП, а також з правилами користування ними з використанням НКП; зміст НКП з повним переліком усіх розділів, параграфів, додаткових компонентів. Основна частина передбачає поділ навчального матеріалу на розділи та параграфи, що мають вступ, навчальну частину, підсумки, змістове наповнення яких призначене для мотивації діяльності, постановки навчальних завдань, ознайомлення студентів з планом подання нового навчального матеріалу та пояснення явищ і процесів, що вивчаються; проведення повторення, систематизації та узагальнення знань; формулювання запитань, завдань, вправ для формування умінь і навичок застосування знань у практичній діяльності; визначення правильних відповідей на запитання, розв'язків завдань і вправ; тестового контролю навчальних досягнень; підведення підсумків за змістом кількох логічно й за змістом взаємопов'язаних модулів [7, с. 12].

На відміну від першої моделі, основна частина другої моделі передбачає застосування тематично-модульної структуризації основної частини НКП та включення до змістових ознак кожного тематичного модуля інформаційних блоків, що мають різне методичне призначення. До таких блоків, зокрема, належать: актуалізація знань, мотивація навчання, постановка пізнавальних завдань, ознайомлення з планом подання і пояснення нового навчального матеріалу, здійснення етапного та кінцевого контролю навчальних досягнень студентів, повторення й систематизація знань. Використовується розширений за змістовими ознаками методичний апарат керівництва пізнавальною діяльністю студентів. Програмно-педагогічне забезпечення має засоби для здійснення інтерактивного діалогу з електронною базою НКП: пошуку та оперативного отримання навчально-пізнавальної інформації; моделювання явищ і процесів, які вивчаються; надання студентам розширеної методичної допомоги для формування правильних відповідей на поставлені запитання та для вирішення завдань; використання гіпертекстових і гіпермедійних структур організації навчального матеріалу; вибору навчальних завдань різного рівня складності; тестування навчальних досягнень студентів.

Інформаційно-довідникова частина виконує консалтингову функцію. До інформаційного блоку входить термінологічний, енциклопедичний, тлумачний словники, які є відкритим компонентом програми, що пояснюється стрімким розвитком сучасних ІКТ і, відповідно, необхідністю постійного доповнення. Техніко-дидактичні можливості дистанційної платформи другої моделі НКП дозволяють поповнювати словник самими студентами. До інформаційно-довідникової частини можуть також належати пам'ятки та вебліографія.

Заключна частина другої моделі має функції контролю і оцінювання. Окрім комплексу систематизованих таблиць, графіків, схем, малюнків, тлумачного словника термінів, збірників задач, вправ, запитань з розв'язками та правильними відповідями, методики та пояснення до виконання лабораторних і практичних робіт, до неї входять журнал, щоденник, електронний опитувальник для само- і взаємооцінювання. Журнал надає статистичну інформацію: час роботи з курсом, кількість спроб виконання вправ, кількість балів. Щоденник та електронний опитувальник забезпечують розвиток рефлексії студента, що є однією з вимог до НКП. У щоденнику передбачено аналіз студентами процесу і результату проектної роботи щодо оволодіння знаннями, розвитку іншомовних умінь. Електронний опитувальник визначає вплив роботи з НКП на професійне зростання, рефлексивне мислення, групову взаємодію студентів, зв'язок з викладачем [7, с. 12].

Водночас однією з важливих інформаційних складових усіх структурних частин та їхніх елементів є мультимедійні засоби (аудитивні, візуальні, аудіовізуальні) для подання навчальної інформації з метою створення сприятливих передумов активізації, інтенсифікації та раціоналізації процесу виконання студентами завдань на всіх етапах навчання.

ПРОФЕСІЙНА ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВАЦІВ ЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Третя модель аналогічна за структурою до першої моделі, а за змістовим наповненням – до другої. На відміну від першої та другої моделей, вона передбачає застосування спрощеного варіанта техніко-комунікативних можливостей програмно-педагогічного забезпечення для здійснення інтерактивного діалогу з інформаційною базою НКП у таких межах: використання гіпертекстової та гіпермедійних структур для оперативного отримання навчальної інформації НКП на вибір; отримання правильних розв'язків задач, відповідей на запитання; організація тестування навчальних досягнень студентів; використання методичного апарату для керівництва пізнавальною діяльністю студентів; здійснення навігації та пошуку потрібної інформації; демонстрування мультимедійних засобів.

До структури третьої моделі НКП входять три частини: вступна, основна, заключна. Функції інформаційно-довідникової частини розподілено згідно з вимогами кожного блоку, наприклад: надання консалтингової функції проходить на вступному етапі. На кожному з етапів виконання вправ НКП наявні словникові та енциклопедичні довідки, але, на відміну від другої моделі, студенти не мають можливості додавати або вносити доповнення до них. Контрольно-оцінювальні завдання не винесено до окремої частини, вони наявні на кожному етапі виконання вправ НКП.

Отже, сценарій НКП складається із системи взаємопов'язаних навчально-автономних кадрів, які мають відповідне змістове наповнення, техніко-комунікативні можливості якого призначені для пошуку, одержання, виводу на екран, трансформації і навігації інформації. Монтаж окремих кадрів НКП повинен визначатись послідовністю подачі і пояснення матеріалу за змістом навчальної програми. Незалежно від обраної моделі створення НКП, процес конструювання повинен відповідати певним етапам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бужиков Р. П. Педагогічні умови застосування інноваційно-комунікаційних технологій у процесі навчання іноземних мов студентів вищих економічних навчальних закладів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Р. П. Бужиков. – К., 2006. – 20 с.
2. Булахова Я. В. Педагогічні умови навчання іноземних мов майбутніх інженерів-програмістів засобами мультимедійних програм: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Я. В. Булахова. – Луганськ, 2007. – 23 с.
3. Верлань А. Ф. Дидактичні принципи в умовах традиційного і комп'ютерного навчання / А. Ф. Верлань, Н. Т. Тверезовська // Педагогіка і психологія, 1998. – № 4. – С. 126 – 132.
4. Гризун Л. Е. Дидактичні основи створення сучасного комп'ютерного підручника: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.09 / Л. Е. Гризун. – Харків, 2002. – 20 с.
5. Ігнатова О. М. Формування в майбутніх педагогів умінь роботи з іноземною літературою засобами інформаційно-телекомунікаційних технологій: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / О. М. Ігнатова. – Вінниця, 2009. – 23 с.
6. Коробейнікова Т. І. Формування англійської компетентності в діалогічному мовленні майбутніх учителів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Т. І. Коробейнікова. – К., 2013. – 23 с.
7. Красовський О. С. Дидактичні засади конструювання електронного підручника з природничих предметів для старшої школи загальноосвітніх навчальних закладів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09 / О. С. Красовський. – К.: 2013. – 20 с.
8. Мадзігон В. М. Педагогічні аспекти створення і використання електронних засобів навчання // Проблеми сучасного підручника / В. М. Мадзігон, В. В. Лапінський, Ю. О. Дорошенко. – К.: Пед. думка, 2003. – Вип. 4. – С. 70–82.
9. Могилевская Н. Е. Принципы построения компьютерных обучающих программ на иностранном языке / Н. Е. Могилевская. // Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. – 2006. – № 21 (116). – С. 43–54.
10. Морська Л. І. Методична система підготовки вчителя іноземних мов до використання інформаційних технологій у навчанні учнів: монографія / Л. І. Морська. – Тернопіль, 2007. – 242 с.
11. Нурмухамедов Г. М. О подходах к созданию электронного учебника / Г. М. Нурмухамедов // Информатика и образование. – 2006. – № 5. – С. 104–107.
12. Радецька С. В. Методика навчання майбутніх економістів професійно спрямованого читання англійською мовою з використанням комп'ютера: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / С. В. Радецька. – К., 2004. – 260 с.

ПРОФЕСІЙНА ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ЛІТЕРАТУРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

13. Рыбанов А. А. Создание многомерного электронного учебника / А. А. Рыбанов, В. П. Шевчук, Е. А. Приходько, И. Е. Кожевникова // Информатика и образование. – 2004. – № 5. – С. 86–90.
14. Сердюков П. И. Теоретические основы обучения иностранным языкам в языковом вузе с применением информационных технологий: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / П. И. Сердюков. – К., 1997. – 349 с.
15. Стрілець В. В. Проектна методика навчання англійської мови майбутніх програмістів із застосуванням інформаційних технологій: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / В. В. Стрілець. – К., 2010. – 276 с.
16. Трофимов О. Є. Підготовка майбутніх учителів до використання аудіовізуальних і комп'ютерних технологій навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / О. Є. Трофимов. – Харків, 2002. – 13 с.
17. Чекаль Г. С. Використання текстового процесора для створення комп'ютерних вправ у навчанні іноземних мов / Г. С. Чекаль, П. Г. Асоянц, Т. І. Коваль // Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2003. – № 8. – С. 124–127.
18. Яциніна Н. О. Формування інформаційно-технологічної компетенції майбутнього вчителя у навчальному процесі педагогічного університету: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09 / Н. О. Яциніна. – Харків, 2008. – 25 с.

REFERENCES

1. Buzhykov R. P. Pedagogichni umovy zastosuvannya innovacijno-komunikacijnyh tehnologij u procesi navchannja inozemnyh mov studentiv vyshhyh ekonomichnyh navchal'nyh zakladiv. Avtoref. dys. kand. ped. nauk [Pedagogical conditions of application of innovative communication technologies in the process of teaching foreign languages students of higher educational institutions. Abstract of Phd thesis]. Kyiv, 2006. 20 p.
2. Bulahova Ja. V. Pedagogichni umovy navchannja inozemnyh mov majbutnih inzheneriv-programistiv zasobamy mul'tymedijnyh program. Avtoref. dys. kand. ped. nauk [Pedagogical conditions for teaching of foreign languages for future software engineers with the assistance of multimedia programs. Abstract of Phd thesis]. Lugansk, 2007. 23 p.
3. Verlan' A. F., Tverezov's'ka N. T. Dydaktychni pryncypy v umovah tradycijnogo i komp'juternogo navchannja [Didactic concepts in conditions of traditional and computer teaching]. Pedagogika i psyhologija – Pedagogics and psychology, 1998, Vol. 4, pp. 126 – 132.
4. Gryzun L. E. Dydaktychni osnovy stvorennja suchasnogo komp'juternogo pidruchnyka. Avtoref. dys. kand. ped. nauk [Didactic basis (fundamentals) of modern computer text-book making. Abstract of Phd thesis]. Kharkiv, 2002. 20 p.
5. Ignatova O. M. Formuvannja v majbutnih pedagogiv umin' roboty z inshomovnoju literaturoju zasobamy informacijno-telekomunikacijnyh tehnologij. Avtoref. dys. kand. ped. nauk [Formation of future teachers the ability to work with foreign literature by means of information and telecommunication technologies. Abstract of a PhD thesis]. Vinnytsia, 2009. 23 p.
6. Korobejnjkova T. I. Formuvannja anglomovnoi' kompetentnosti v dialogichnomu movlenni majbutnih uchyteliv z vykorystannjam informacijno-komunikacijnyh tehnologij. Avtoref. dys. kand. ped. nauk [English competence formation in dialogic speech of future teachers using information and communication technologies. Abstract of a PhD thesis]. Kyiv, 2013. 23 p.
7. Krasov's'kyj O. S. Dydaktychni zasady konstruuvannja elektronnoho pidruchnyka z pryrodnychyh predmetiv dlja starshoi' shkoly zagal'noosvitnih navchal'nyh zakladiv. Avtoref. dys. kand. ped. nauk [Didactic principles of constructing an electronic textbook in natural sciences for high school in general educational school. Abstract of a PhD thesis]. Kyiv, 2013. 20 p.
8. Madzigon V. M., Lapins'kyj V. V., Doroshenko Ju. O. Pedagogichni aspekty stvorennja i vykorystannja elektronnyh zasobiv navchannja [Pedagogical aspects of making and usage of electronic teaching methods]. Problemy suchasnogo pidruchnyka – Problems of modern textbook. Ped. dumka – Ped. op, 2003, Vol.4, pp. 70–82.
9. Mogilevskaya N. E. Printsipy postroeniya komp'yuternykh obuchayushchikh programm na inostrannom yazyke [Principles of formation computer learning programs in a foreign language]. Visnik Lugans'kogo Natsional'nogo Pedagogichnogo Universitetu im. Tarasa Shevchenka [Herald of Luhansk Taras Shevchenko National University], 2006, Vol. 21 (116), pp. 43 – 54.
10. Mors'ka L. I. Metodychna systema pidgotovky vchytelja inozemnyh mov do vykorystannja informacijnyh tehnologij u navchanni uchniv [Methodical system of teacher training of foreign languages for the use of information technologies in educational process for students], Ternopil, 2007. 242 p.
11. Nurmukhamedov G. M. O podkhodakh k sozdaniyu elektronnoho uchebnika [In the approaches to the creation of textbooks]. Informatika i obrazovanie – Computer sciences and education, 2006, Vol. 5. pp. 104–107.

ПРОФЕСІЙНА ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВАЦІВ
ЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

12. Radecka S. V. Metodyka navchannja majbutnih ekonomistiv profesijno sprjamovanogo chytannja anglijs'koju movoju z vykorystannjam komp'jutera. Dys. kand. ped. nauk [Methodology for teaching future economists professionally oriented reading in English using computer. Abstract of a PhD thesis]. Kyiv, 2004. 260 p.
13. Rybanov A. A., Shevchuk B. P., Prikhod'ko E. A., Kozhevnikova I. E. Sozdanie mnogomernogo elektronnoho uchebnika [Creation of multi-dimensional electronic textbook]. Informatika i obrazovanie – Computer sciences and education, 2004, Vol. 5, pp. 86 – 90.
14. Serdyukov P. I. Teoreticheskie osnovy obucheniya inostrannym yazykam v yazykovom vuze s primeneniem informatsionnykh tekhnologii. Diss. dokt. ped. nauk [Theoretical bases of teaching foreign languages in a language university with the use of information technology. Dr. ped. sci. diss.]. Kyiv, 1997. 349 p.
15. Strilec' V. V. Proektna metodyka navchannja anglijs'koi' movy majbutnih programistiv iz zastosuvannjam informacijnyh tehnologij. Dys. kand. ped. nauk [Project methodology of English language education for future programmers with the usage of information technologies. PhD thesis]. Kyiv, 2010. 276 p.
16. Trofymov O. Je. Pidgotovka majbutnih uchyteliv do vykorystannja audiovizual'nyh i komp'juternyh tehnologij navchannja. Avtoref. dys. kand. ped. nauk [Training of future teachers for the use of audiovisual and computer technology of education. Abstract of a PhD thesis]. Kharkiv, 2002. 13 p.
17. Chekal' G. S., Asojanc P. G., Koval' T. I. Vykorystannja tekstovogo procesora dlja stvorennja komp'juternyh vprav u navchanni inozemnyh mov [Usage of a word processor to create computer exercises in learning foreign languages]. Naukovyj visnyk kafedry JuNESKO Kyi'vs'kogo nacional'nogo lingvistychnogo universytetu [Scientific Herald of UNESCO department of Kyiv national linguistic university], 2003, Vol. 8, pp. 124–127.
18. Jacynina N. O. Formuvannja informacijno-tehnologichnoi' kompetencii' majbutn'ogo vchytelja u navchal'nomu procesi pedagogichnogo universytetu. Avtoref. dys. kand. ped. nauk [Formation of informational and technological competence of the future teacher in the educational process of the pedagogical university. Abstract of a PhD thesis]. Kharkiv, 2008. 25 p.

Стаття надійшла в редакцію 25.09.2017 р.

УДК 81”243(07)+168.522

DOI 10:25128/2415-3605.17.4.12

МАР'ЯНА НАЦІОК

nmaryana@gmail.com

кандидат педагогічних наук

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

вул. Максима Кривоноса, 2, м.Тернопіль

**СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ
ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Обґрунтовано теоретичні основи розподілу художніх творів для формування лінгвосоціокультурної компетентності у майбутніх учителів англійської мови. Визначено й проаналізовано основні принципи, на основі яких доцільно систематизувати навчальний матеріал: тематичний; циклічності; систематичності і послідовності; різноманітності і відкритості. Тематичний принцип встановлює зв'язок між тематикою конкретного художнього твору і темами, зазначеними у Програмі з англійської мови для університетів/інститутів, а також визначає лінгвосоціокультурне наповнення оповідань. Принцип циклічності передбачає повторення вивченого матеріалу на нових рівнях. Пропонується систематизувати навчальний матеріал від оповідань з низьким лінгвосоціокультурним потенціалом до оповідань з високим лінгвосоціокультурним потенціалом згідно з принципом систематичності та послідовності. Принцип різноманітності передбачає використання і чередування оповідань різних жанрів. Згідно з принципом відкритості матеріали для формування лінгвосоціокультурної компетентності можуть доповнюватися і змінюватися. Встановлено, що художні твори доцільно представляти у циклах, що відповідають блокам тем, співвідносяться з темами, що вивчають студенти на четвертому курсі, конкретизовуються